

Peer review gaat sneller buiten tijdschrift om

Het publiceren van wetenschappelijke artikelen kan veel sneller en efficiënter. Finse onderzoekers richtten er een bedrijfje voor op dat inmiddels snel groeit.

Door onze redacteur

MARCEL AAN DE BRUGH

AMSTERDAM. Drie Finse ecologen hebben een nieuw, commercieel systeem opgezet om het beoordelen en publiceren van wetenschappelijke artikelen te versnellen en betrouwbaarder te maken. Ze zijn vorig jaar november gestart met *Peerage of Science*. Wereldwijd hebben inmiddels ruim duizend wetenschappers zich ervoor ingeschreven, waarvan 34 uit Nederland. Het aantal tijdschriften dat zich eraan verbindt groeit ook en is nu 22. Vorige week meldden zich nog drie nieuwe tijdschriften aan.

Het initiatief beëindigt in de eerste plaats het verschijnsel dat een wetenschappelijk artikel wel twee of drie keer door vakgenoten wordt beoordeeld. Deze *peer review* is erg tijdrovend.

De beoordelingen nemen toe doordat een onderzoeker zijn manuscript het liefst indient bij een tijdschrift met een goede reputatie en een hoge impactfactor. Een redacteur van het tijdschrift zoekt vervolgens reviewers die het stuk beoordelen. Wordt het artikel afgewezen dan zoekt de wetenschapper een nieuw tijdschrift, meestal eentje met een iets lagere standing. „En met de commentaren die hij eerder heeft gekregen houdt hij lang niet altijd rekening”, zegt dierecoloog prof.dr. Arie van Noordwijk van het Nederlands Instituut voor Ecologie in Wageningen, een van de deelnemers aan *Peerage of Science*.

Dit zogeheten *down-the-ladder* publiceren nam de afgelopen jaren toe door de druk op wetenschappers om veel en in zo goed mogelijke tijdschriften te publiceren. Maar de reviewers krijgen in het huidige systeem zelden iets terug voor hun inspanningen. „Ik beoordeel tien tot veertig artikelen per jaar, en er staat nooit enige beloning tegenover”, zegt Van Noordwijk.

Bij *Peerage of Science* werkt het anders. Een wetenschapper dient een artikel in – gratis – en geeft meteen aan wanneer hij uiterlijk de beoordeling binnen wil hebben, wanneer hij de eventuele opmerkingen heeft verwerkt en wanneer het stuk klaar is voor publicatie. Potentiële reviewers krijgen een melding van elk ingediend artikel op hun vakgebied. Ze geven aan of ze een stuk binnen de gegeven tijd willen nakijken. Mocht het

nodig zijn dan verbetert de wetenschapper zijn artikel op basis van het commentaar, en dient het dan opnieuw in. Het aangepaste stuk krijgt vervolgens een score van de reviewers, en die score zegt iets over de kwaliteit. Tijdschriften kunnen tegen betaling inzage krijgen in de voortgang van artikelen, en kunnen aangeven of ze een artikel willen publiceren of niet. Hoe vroeger ze in het proces willen kijken, hoe meer het kost.

Het systeem heeft speciale aandacht voor reviewers. Als alle oordelen over een artikel binnen zijn, bekijken de reviewers ook nog elkaars oordeel, en geven daar een cijfer aan (tussen 1 en 5) op basis van degelijkheid en originaliteit. Elk jaar wordt er een prijs uitgereikt aan de beste reviewer – vorig jaar was dat 5.000 euro en die ging naar evolutionair bioloog Jessica Abbott van de universiteit van Lund. Verder mogen wetenschappers niet zomaar eindeloos artikelen aanbieden zonder zelf te reviewen. Het aantal reviews moet min of meer in balans zijn met het aantal ingediende stukken.

Ook Lutz Fromhage is enthousiast over *Peerage of Science*. Hij is dierecoloog aan de universiteit van Ham-

Redacties krijgen tegen betaling inzage in de peer review

burg en tevens redacteur bij het tijdschrift *BMC Evolutionary Biology*, dat zich vorige week heeft aangemeld bij het Finse bedrijf. Volgens Fromhage zal het huidige, inefficiënte systeem van peer review op den duur moeten veranderen. „Ik raak nu soms gefrustreerd hoe omslachtig het gaat.”

Volgens Van Noordwijk kent het nieuwe systeem nog wel kinderziektes. Het grootste risico is volgens hem dat er selectie optreedt onder de reviewers. Mensen die de auteur van een artikel goed kennen, in positieve of negatieve zin, zijn wellicht genegen een positieve of negatieve beoordeling te schrijven.

Mikko Mönkkönen, een van de oprichters van *Peerage of Science*, laat weten dat het systeem nog in opbouw is. De Fin is hoogleraar ecologie aan de universiteit van Jyväskylä. „Alle commentaar is welkom”, schrijft hij. Wat hij zeker weet is dat goede en efficiënte peer review essentieel is voor de geloofwaardigheid van de wetenschap.

Peerage of Science concentreert zich nu nog op ecologie en evolutionaire biologie, maar wil binnenkort uitbreiden naar milieuwetenschappen, scheikunde en natuurkunde.